

KOLOSVÁRI KÖZLÖNY.

Megjelenik e lap hetenkint kétszer „ERDÉLYI MUZEUM” czimű melléklettel.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, valamint vidéken negyedévre 12 ft. félévre 16 ft. pp.
A hirdetések négyezer hasábozott sorának ára 4 kr. pp.

Előfizetni lehet vidéken bérmentesen minden cs. k. postahivatalnál, helyben a kiadónál, b. magyarutca 406 sz. a. kihez minden a lap anyagi ügyeit illetők iránt egyedül lehet fordulni. A szerkesztőhöz csak a beltartalmára tartozók intézendők. Nem bérmentes leveleket csak rendes levelezőkől fogadunk el.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

Berde Áron tanár ur, mint a K. Közlöny kiadó tulajdonosa, egy tegnap későn este a nyomdába küldött nyilatkozatában arról kívánja tudósítani a t. cz. közönséget, hogy a „Kolosvári Közlöny”-t ezenel megszünteti.

Miután a Berde tanár urral kötött szerződés 5-dik pontja szerint a K. Közlöny megszüntével, én a „Magyar Futár”-ral, mint amavval nekem egyszerre engedélyezett lappal léphetek annak helyébe: ezenel van szerencsém tisztelt olvasóimat értesíteni, hogy ezentul lapjainkat „Magyar Futár” czim alatt küldendjük szét az eddigi formában, csupán azon változtatással, hogy mihelyt eze meglepetésből származó bizonyos akadályokon áteshettünk, azonnal hetenkint háromszor fogjuk lapjainkat megjelentetni.

Az előfizetéseket negyedévre 3 fital pp. félévre 6 fital „vidékről postán bérmentesen egyenesen hozzánk, helyben vagy hozzánk (b. szénutca 125) vagy Stein könyvkereskedésbe kérjük küldeni. Előfizetés-gyűjtő urak- és postahivataloknak tizre egy ingyen példánnyal szolgálunk.

A kik már előbb előfizettek voltak a pusztán névváltozásban meg nem nyugosznak, előfizetéseiket tőlünk visszakövetelhetik.

Mi midőn a tisztelt közönség eddigi valóban páratlan buzgóságu pártfogásáért legforróbb hálánkat nyilváníttuk s azt ezutánra is csak azért kérjük ki, hogy benne jóra való törekvésünknek és munkásságunknak folyvást sarkoló ösztönét találjuk: nem hizelgünk magunknak azzal, hogy azt teljességgel kiérdemeltük volna; de azt őszinte szívről ígérhetjük, hogy szorgalmunk nem fog languidálni s mert erőnk nem lesz ezentul lelket és testet emésztő küzdelmek és hivatásunk között megoszolva: azt teljesebben szentelhetjük a közügy előmozdítására, lapjaink közhasznosítására és éredkesítésére.

Nem tehetjük egyszersmind, hogy forró köszönetet ne mondjunk szorgalmas és lelkes levelezőinknek is, kik lapjaink becsét legnagyobb mértékben emelték. Engedjék jövődöbéli közremunkálásukba vetett reményünk teljes biztosságát kifejezni.

A szerkesztőség nevében

VIDA KÁROLY.

Az erdélyi vasut alapítóhoz.

Az erdélyi vasuti társulat bécsi és kolozsvári képviselői tisztelettel kívánják a tisztelt alapító urral tudatni, miképp a nagyméltóságú kereskedelmi ministerium junius 13-ról 1802 idei száma alatt kiadott válassza által, a N. Váradtól, — Kolozsváron, M. Vásárhelyen, Brassón keresztül az ojtói passusig, egy K. Fejérváron át N. Szebenig viendő mellék vonallal építendő vasut készítésére szükséges előmunkálatok megtételére az engedelmet kegyeskedett megadni.

Ezen előmunkálatoknak azonnali megkezdhetése tekintetéből mai napon meghatározatott, az alapítók által aláírt összegeknek 10 százdtól része befizetése.

A tisztelt alapító ur annakokáért ezennel felszólítatik — az aláírt összegnek 10 százdtól részét folyó év július 15-ik napjáig, Bécsben nagykereskedő Wodianer Móricz, vagy Kolozsvárt kereskedő Dietrich Sámuel urnaknál, alapítói joga elvesztése terhe alatt, befizetni.

Az erdélyi vasuti társulat bécsi és kolozsvári képviselőitől. Bécsben junius 15-én 1856

Gr. Mikó Imre s. k.

Grót Toldalagi Ferencz s. k.

Egy kis vigasztalás.

== Nekünk magyaroknak mindenünk a mezei gazdaság, minden érdekeink ebben központosulnak; ennek virágzása vagy hervadása, minden örömünk- vagy szomorúságunknak forrása. Fájdalom, hogy e forrásból régóta nem csergedezik semmi örömdetes és lapjaink a keserű panasz és buslakodás tengere ömlik el!

Tisztelt levelezőink és munkatársaink a magyar vidékeken oly beteges képét adják a földbirtokos állapotjának, hogy kétségbe lehetne esni rajta. De, a mint egyik helyesen jegyzi meg, a mezei gazdaság pangásának egyik oka éppen a csüggeteg lemondás, az önmagán is segíteni nem akarás. Ha szerénységüket sérteni nem félünk, tudnánk nem egy előkelő birtokost előszámlálni, ki most sem vesztegeti haszonbérőlknek jószágait, hanem maga kezelteti, bár drágán és sok költséggel, de még is nevezetes haszonnal. Az előmenetel akadályai ugyan számossak s a terhek elég súlyosak, melyek a mezei gazdaságot nyomják; de mindezek már ismeretesek is, és tudva van, hogy egy jó diagnosis, a betegségnek félelme.

Mindezeket elmondani feleslegesnek tartanók, ha valami lényegesen vigasztalót nem tudnánk t. olvasóinknak, kik többnyire vagy földbirtokosok, vagy legalább azok sorsával szükségképp rokonszenvelő emberek — e negyedév végével nyujtani. Legyünk csak reményekkel, mert mezei gazdaságunk felvirágoztatására a legelső és leglényegesebb lépések meg vannak téve. Hazánk kormányzója herczeg Schwarzenberg ő magasságától volt szerencsénk személyesen érteni, hogy az általa a végre felszólított gazdasági egyesületünknek, miszerint, jelölne ki: mi által lehet jelenleg selymő mezei gazdaságunk felvirágzását elősegíteni: — ebbeli fölterjesztésére mindent a mit lehetett, és valóban a legjobbat, meg is tett. A g. egyesület ugyan is, egyértelműen az ez iránt eléggé nyilatkozott közvéleménnyel, három pontban fejezte ki a legsürgetőbb szükségletet: a tagosítás, mezei rendőrség és cselédszervezés behozatalában. Herczeg kormányzó ő magassága ezekre nézve így nyilatkozott: „mind

helyeslem és akarom. De a kormány a tagosítást egyenesen nem erőltetheti, nem parancsolhatja; nem oszthatja ki mindenkinek akarátja ellenére is az őt illető földtagot: ez a kommunismus — a legnagyobb zsarnokság — szagát viselné magán és erőszakos ellenhatást szülhetne. Ehez közmegegyezés kell, hogy állandó jóllétnek vehesse meg alapját. Hogy ezt előmozdítsam, sőt igen hamar lehetővé tegyem, visszaadom minden birtokosnak azon természetes jogát, melyet eddig a község bitorolt, hogy saját földjén kiki úgy gazdálkodjék, a hogy neki tetszik; ez által a tarló- és ugárelő lassanként megfog szünni s minden még a legkisebb birtokos is kívánni fogja földbirtokának lehetőleg egytagba kiszakasztását, hogy azon a szükségessé vált egészen újszerű gazdaságot rendbe hozhassa. Ez iránt a rendelet már ki van hirdetve és a siker szemlátomást mutatkozik az országban mindenütt; már több községek részéről vannak beadva folyamodványok tagosításért. A mi a mezei rendőrséget illeti, erre nézve úgy nyilatkozott ő herczegsége, hogy az országban sokféle és igen különböző gazdasági viszonyok és szükségek léteznek; „ha mi, úgy mond ő herczegsége, a földasztal mellől egy törvényt bocsátunk ki, meglehet, egy vidék szükségének sem fog megfelelni tökéletesen. Dolgozzanak ám az urak, vagy a gazdasági egyesület, minden vidéknek megfelelő rendőrségi szabályokat, oly végrehatási intézménnyel, mely mind a dolog sürgetős természetének megfelelően, mind pedig a közhatalóságokat, melyek úgy is eléggé elvannak foglalva, erősen igénybe ne vegye: ily közhasznú rendszabályok tekintetbe vételét és érvényessé tételét a m. kormánytól teljes joggal lehet remélni. A cselédszervezésre nézve is ily forma volt ő hűségének véleménye, azt adván még hozzá: ne hogy olyanok találjanak lenni a rendszabályok, hogy még nehezebb legyen ezentul cselédet kapni, mint eddig.”

Mi ezen jóindulatu nyilatkozataiban hg. kormányzónk ő magasságának nagy vigasztalást találunk, ha semmi tetteles lépések sem történtek volna is még ez irányban. De a tagosítás iránt már tetteles és valóban megtörtént a leggyakorlatibb lépés; és ha meggondoljuk jól: mi az a tagosítás? át fogjuk látni, hogy tulajdonképpen az a többi is mind magában foglalja kisebb nagyobb mértékben. A hol ugyanis a tagosítás végre van hajtva, ott a mezei rendőrség törvényének sokkal csekélyebb az objectuma; mert egy tagosított birtok olyan, mint egy jól körülkerített urak: a rablók ide is betörhetnek, de a mindennapi tolvajnak kevés módja van mesterségét gyakorolni benne. Cselédet is könnyebb lesz kapni és tartani tagosított községben; mert sok, ki eddig a másét közlegelő czim alatt, ingyen használta, ezután ki fog szorulni belőle, s a kis, de sok gyermeki gazda örömet küldendi gyermekét cselédnek nagyobb és jobban rendezett gazdaságba egy kis vagyon szerezni és tanulni.

Örvendenénk, ha t. olvasóink és kivált nem ok nélkül panaszolkodó t. levelezőink a fenebbiekben némi vigaszt és mezei gazdaságunk sebeire gyógyító irt találának.

A tagosítás a társaságainkban véghez ment revolutonak mellőzhetlen postulatuma és behozatalával egészen új korszaka kezdődik a gazdálkodásnak, mely ezentúl szoros mesterségből a tudományos művészet és kereskedelmi politika rangjára emelkedik; mint kifolyását az industrialismusnak, az egoismus diadalának lehet tekinteni szemben a keresztény fraternitással. De a szabad verseny, úgy látszik, a társasági élet törvényévé vált s az ész a pénzzel szövetségbe vív a felsőbbségért, melyet eddig csak születés adhatott. *)

Maros-Vásárhely, jun. 22.

Színészet.

Öröndetes távlat (perspective) nyílik meg előttünk, ha szemünket előre irányozzuk. Előre a jelszó, melylyel a nyilvánosság sorompóiba léptünk, előre a védpaizs, melynek oltalma alatt izetlenség, egyoldalúság, könyelműség, önzés, a régi roszlábóni konok megállapodás, közönyösség, megművészt elleni vétkezés ellen vívni szándékunk. Mert csupán az előrehaladásban leli üdvét a művészet.

De mi a haladás? Az anyagérzékeny műzöveg, külsőségszalkítási mód — ki van meritve.

Az előadási eszközökben helyet foglalhat talán a jelenlevő kiterjedés s lehetőképpen sajátos alkalmazása, — de az új utáni lényegességnek kizsákmányolására alkalmas még ezen mező sem nyújtand.

Ha tehát a művészetben haladás lehetséges (s abban már azért hinnünk kell, mivel annak nem létele — pangás, a pangás pedig halállal ugyanazonos — akkor az csak szellemi irányban megoldható.

A szellemi láthatár folytonos tágitása, a művészek előnyomulása az egyoldalú szakműveltség álláspontjáról a művészet általános megvilágítás felé a varázsigé mely új pályákat megnyitni és a jövő kérdését megoldani képes. Ezen fénypont felé tartani, a jelenkor — oda vezetni, meg az utat egyengetni, a saját földadása.

Hogy ily kiszabott irányban való határozott törekvés sok viszszaszássá akad elítélkolni nem lehet. Hiszen a cél egyenes vonalban fekszik előttünk, itt kerülés, kitérésről szó sem lehet. — Ha az akadály az intő fölvilágosítás szelid szorításának nem enged, nyomatókés marokkal kell hozzá fogni, hogy az utóból félrehárítsuk. A ki ezért ránk haragudnék, az önző, szűkkeblű elfogultság miatt, nem képes álláspontunk magasságáig emelkedni.

Szilárd véleményünk által — meglehet — nevezetes számú elleneket fogunk szerezni magunknak, de reméljük másfelől, hogy a nyíltság s következetesség — melylyel utunkat folytatjuk — ketős számával a barátoknak kármentesítend, sőt hiszszük, hogy jövőben elleneink közül is többen meggyőződésünkre leendnek.

A dolagra tehát. — Az orsz. választmány pártolása alatt álló színésztársulat előadási sorozatát e hó 21-én Hegedüs „Bibor és gyász” című drámájával nyitja meg — Előlegesen szoritkozunk kiemeléseire ama fényes hódolatnak, melylyel a meg lehetős számban megsejtené válogatott közönség a jutalmazott mű sokszertű fénypontjait, nagyszerű, ellenállhatatlan hatású történelmi célzásait, a részletek költői sokaságát s mindenek fölött a szereplő társulati tagok ünnepeit fogadja.

Maga a műre vonatkozólag csak azon megjegyzésünk van, hogy sokat nyerne, ha kevésbé siralmas (larmoyant) modorban lenne írva.

Rónai (II István) a beteges ingerlékeny jellemű király szerepét kitünőleg adá; Pongrácz (vak Béla) királyi választása percében világtalan-sága fölötti panaszával elragadólag működött; Dózsa (Szendrő) a becsületben megőszült egyenes-szívű magyar harcoszt minden figyeltatás (ostentat) nélkül játszá s tapsot nyert. Ő szerepét talpraesetten fogta föl, átlátván azt, hogy a jól viszatükrözött becsületesség kivívja hatását ha azt mindjárt harsány kiabálással nem mutogatják is. Balogh (Ottmár) szerepe háládatossághoz képest legzajosabban tapsoltattott ki; a legjelentéktlenebb szerepben működők is kitünő szorgalommal sikerdúsan munkálódottak azon, hogy a közönség szellemileg megelégedve hagyja el a színházat.

De az előadás koronája Priell Cornetiát (Idyll) és Gyulait (Pál atya) illeti. Idyll a legtisztább költőiség fényében ragyogó remekléssel játszott, itt minden lélek, minden szívből állott; ő a nézővel elfeledtet, hogy színházban van; midőn Idyll szerelmét fölállozni nem képes, de mint honleány a házért halni tud, minden mondata, kifejezése művészi a szó legkiterjedtebb értelmében; Gyulai Almos és Béla vakitása elbeszélésében érlyes, férfias, szenvedélyes, sokoldalú képzettséget tanusító játékaival remekelt s tapsviharban részesült.

Náprádi.

*) Gazdászatonk pangásának okai tisztelt szerkesztője bocsásson meg, hogy cikke végét helyszűke miatt jövő számunkra hagyjuk. Szerk.

KOLOZSVÁRI HÍREK.

— Kormányzó herceg Schwarzenberg Károly 6 magassága egy héti hivatalos időzése után városunkat tegnap elhagyta, és Bécsbe utazott.

— Pénteken délután 4 órakor szokatlan zajriasztotta föl városunkat. Dobok peregetek, trombiták harsogtak, az utcákon gyalog és lovas katonák egyenként s csoportosan futottak és vágattak. Sokan rémülve kérdezték mi történt? Herceg kormányzó 6 magassága a katonaság pontossága és gyorsaságáról tudomást akarván szerezni riadót fúvatott. Alig telt el kis félóra és az összes katonaság tökéletesen fölszerelten a riadóhelyen volt. Sajnos, hogy egy dzsidás tülbuzgó sebesen vágatása közben elbukott, és lábát kitörte.

— A cs. k. magas kormány egy bizottmányt állított föl, melynek földadata az ókori építészeti emlékeit megőrizni, s a rombolástól megóvni. Valóban jeles sok intézményei közt ez a legszebb és leggyengédebbeknek egyike, mely előtt kegyelettel hajlunk meg, és lelkünkben ismétljük a főnálló bizottmány előtt lebegő szavait Pliniusnak: Reverere gloriam veterem, et hanc ipsam senectutem, quae in homine venerabilis, in uribus sacra. Sit apud te honor antiquitatis, sit ingentibus factis, sit fabulis quoque. Ez okból meg nem magyarázhatjuk magunknak egy t. levelezőnknek azon tudósítását, mely a századok óta fennálló radnai remekszép templom romjai lerombolásáról értesít. A szép goth Portale ledöntött, ezt követni fogja a bemehosodott magas torony romjainak széthordása. Mi úgy tudjuk, hogy a magas kormány vidékenként conservatorokat nevezett ki. Fölhívjuk e vandalicus pusztításra azon t. conservator figyelmét, kinek kerületéhez Radna tartozik és kérjük, hogy ókori emlékek barátainak aggodalmát szüntesse meg.

— Mély megilletődéssel olvassuk, hogy Lé-vay József költeményeire a két magyar hazában csak 35 fizetett elő. Valóban szomorú jele azirodalmi részvételestégnek! Mi megvalljuk e részvételestég egyik okát a naptárszerkesztés manijában találjuk, s ideje lenne, ha írónk e naptáradatnak komolyabb tevékenységgel gátot vetnének, és a közönségnek félrevezetett izlését maradandóbb becsü vállalatokkal visszavezetnék a helyes és a nemzet méltóságához illő irányba.

— A napokban egy hullát hoztak be, mely az illetőkben a megmérgezés gyanúját ébresztette föl.

— A Marosvásárhely környékén tartott katonai összeronulás alkalmával a m. vásárhelyi városi hatóság a táborozás ideje alatt szükséges fát, valamint a tábori kőszletek szállítására kívánt fuvarozásokat ingyen teljesítette. Ugyan ez alkalommal ottani kereskedő Drach 50 erdélyi akó bort, 100 akó sert, 25 akó palinkát, és 250 üveg borvizet osztott ki a katonaság kézt.

— Krasznán e hó 7-kén bizonyos özvagnő házban ismeretlen okból tűz támadt. A ház már félig leégett, midőn Kovorka nevezetű csendőr a rohamban terjedő lángok dacára saját élete veszélyeztetésével egy kisedet megmentett.

— Közszeretett cs. kir. iskolai tanácsos Salamon ur városunkba megérkezett, hogy a ref. és unitarion tanodákban az érettségi vizsgálatok jelen legyen.

— Schuller Károly cs. kir. iskolai tanácsos Brassóban az agostai evangélicusok tanodáját vizsgálta és ugyanott a próbatételeken jelen volt.

— A kolozsvári mindhárom hitvallású nagyobb tanodákban az évi vizsgálatok bevégeztek. Nem tartjuk érdektelennek a tanügyre vonatkozólag a következő adatokkal szolgálni. A rom. kath. nagy gymnasium nyolcz osztályban 12 rendes tanár alatt összesen 196 növendék vett részt az oktatásban. Ezek közül rom. kath. 100, görög kath. 86, ref. helvet. hitvallású 2, ágost. val. 2, nem egy. görög 6. Ösztöndíjjal bírtak 22. Az átmenti vizsgálatok e hó 25-én, a francia s a román nyelvből, szépirás és énekbel 27-én az érettségi vizsgához tartozó írásbeli szigorlatok pedig 28-án fejeztettek be. A szóbeli érettségi vizsgálatok cs. k. iskolai tanácsos Pesztli apát ur elnöklése alatt jövő aug. 29. fognak tartatni. A rajzbéli munkálatok a gymnasium nagy teremében közzsemlére vannak kitéve, melyek megtekintésére e hó 29-én reggeli 9—12 óráig mindenki szívesen meghívatik. E napon leend a tanonczok közt 4 díj kiosztása. Julius 6-kán pedig 4 legügyesebb mesterinas díjazása.

A ref. collegium tanodájában az ideiglenesen Kolozsvárt létező erdélyi ev. ref. nagyenyedi papnövendéjében összesen 48 tanuló volt, s a fenebbi tanintézetbeli kapcsolatban álló iskolamesteri képezében volt összesen 13 növendék. A gymnasialis nyolcz osztályban 187, az elemiekben 113, összesen az egész ref. tanodában 361 tanuló tizenegy rendes tanár alatt, kikhez még a rendkívüli tanítványok segéd tanárai járulnak. Az érettségi vizsgálatok tegnap fejeztettek be Salamon cs. kir. iskolai tanácsos elnöklése alatt.

Az unitariuosok tanodájában papijelölt 15, a gymnasialis nyolcz osztályban 140 tanuló. Érett-

ségi vizsgálatra, mely jövő kedden fog cs. k. iskolai tanácsos elnöklése alatt tartatni, jelentkeztek 12-en. A három tanoda ifjúságának összes száma 712.

— Mint halljuk a magas kormány a lótenyésztés és nemesítés előmozdítása tekintetéből a koronaországokban évenként lóversenyt szándékozik érdekes díjak kitűzésével rendezni. A díjak közt az első 300, a második 200, a harmadik 100 aranyból alland. Az első díjért futkat minden nemes vőri ló, a másodikért csupán azon koronaországbeli a hol a verseny tartatik; a harmadikért csak ménes-tulajdonosok csupán saját nevelésű lovakkal versenyezhetnek. E versenyek megtartására Erdélyben Kolozsvár lenne kitűzve. Nem is kételkedünk, hogy e hír valóulása esetében mind lótenyésztő gazdáink, mind a nemes város saját részükről mindent el fognak követni, hogy a magas kormány e kegye a kivitelben nehézségekre ne találjon.

— A lótenyésztők érdekében szinte megemlítettönek tartjuk, hogy a francia bérkocsiosok egylete egy itteni hazánkfiát arra szólítja fel, nem lehetne-e nagyobb mennyiségű 13—14 markos erdélyi lovakat az egylet részére vásárolni?

Vidéki levelezés.

Mező-Szengyel, jun. 20.

Itt mulatok egy idő óta kedves szülőföldöm helyén. Beborongoltam ez idő alatt néhány falvait, s csak szomorú mint innen a hazának e lapok után elmondhatok. A mult év szárazsága kiegészítette a mezőket, s így mintegy előkészítette volt e nyomor s inséges évnék, mert a mezőszé szalmás gabona s takarmány dolgában 25—30 év óta ily szegény nem vala. E tavasz folytán itt jóformán a föld meg sem ázott, s nemcsak a legelők, szénafüvek, de a rétek is kiasztak, s a vetések gyérek és szegények. Ha van kivétel, az csak egy-két helysége vonatkozik, s csak is a késői vetés kivételével; remény, törökbuza természetén egyedül. Ily állásban a dolgoknak, hogy marhajok el ne hulljanak helyenként a szénafüvek felszabadításán gondolkoznak, ott ugy sincs remény; más helyeken a rétek füvével gédeltetik marhájokat. Szomorú mindez! Merem állítani, hogy a mostani marha számnak fele jövő tavaszra elhull, ha jóelőre nem gondoskodnak gazdáink tulajdán, vagy mesterséges takarmányokról. Szecska-vágókat hát jóelőre s polyvát, felezést, s körét meg zöldágot gyűjteni, mert itt máskülönb marhapusztulás lesz, s ezzel még nagyobb szegénység áll be. A mult évről szólna nem maradt ez világos, s az idén semmi sincs!

E rendkívüli szegénységet terheli a jun. 7-ki szerencsétlen nap is. E nap 36—40 mezőszé helysége határait verte el a je kisebb nagyobb mértékben. Kis- és Nagy-Sármás, Berkenyes, Domb, és Olvesen oly viharral elegendy jégeső dühöngött, minőrlől még nem emlékeznek. Kemény épületeket döntött le a vihar, állat s embereket vert agyon. Eddig részletes tudósítások mehettek e lapok szerkesztőjéhez. *) E jun. 7-diki vihar Nagy-Bányától kezdve jött Aranykútig, innét megfordult keletnek Szászrégenig, innen délnek véve utját Udvarhely, Erdővidék s Háromszéken keresztül Moldovába ment. Hány falu határait érinté, még nem tudhatni egész bizonyossággal, de hogy sok kárt — s inséget tett helyenként — hallhatni az utazóktól.

Mező-szengyeli gazdák dicseretere meg kell említenem miként Rajkától a tavasz folytán 5 pár kapáló-ekét hoztattak, s jöendőre több megrendeléseket fognak tenni, miután átlátták czélszerűségét ez ekeknek. Bámulja az oláh-ember, hogy mily czélszerű s okos találmány s szidia érette a németet, ki minden ily-féle gépeknek szerinte a feltalálója. Nem is ok nélküli, mert itt most 25 kral elég napszámot lehet kapni, holott a mult évben egy kapa-napszám: 1 ft, 1 ft 12 kr is volt ételen kívül. Csak rajta uraim gépek szerzésére, s takarmány-füvek gyors szaporítására! Így segítőtünk magunkon, így dacolhatunk az idő s körülményekkel, ha csüggedetlen munkálunk!

Igen, munka s szorgalom jelszavunk; de beh gyakran megiesik, hogy minden igekezet mellett is csüggeteg, leverő, kedvetlen helyzetbe jő a szegény mezei gazda s elátkozza életét is. ... Mezei rendőrség, marha tarthatás szabályozása kellene, vagy ezek helyébe inkább hitelbank s tagosítás. Véték, bün, gyalázat, hogy ez áldott, gazdag hely ige hever továbbra is, s e mostani szánandó helyzetéből egy tüvyes ember nem emancipálja. Ha ez még sokáig így tart, a hajdani nemesség végbukás-e kimerülnek a kivite, s mint a vadállat, kit ösztöne üz tovább, lesz kénytelen menni e különben bőven termő helyről. Hát mindig használna kiabálunk? de másképp nem csoda, mert mező s pusztában vagyunk, s innen senki meg nem hallja az ember szavát! **)

*) Fájdalom, igen részletek és szomoruk! Szerk.
**) Fekete a szín, melylyel ön fest, de hiszen mi sem rendelkezhetünk sok rozsinnal. Némely dolgok iránt azonban figyelmeztetjük mai fizikáinkra. A többi iránt ne szünjünk meg kiabálni s trimánykodni is: csak meghallják elvőgre? Szerk.

Május 25-én a m. szengyeli roskadozó félben levő imaház- s iskola részére igen csinos bál rendeztetett, melyre a vidéki nemesség vetélkedve se-reglett össze. Beléptijegyeket s fölhívásokat a két haza főurai s papjaihoz küldettek, s már is minden felől érkeznek kedves adományok. Ha a Hölgyfutár értesítése — mely szerint egy magyarhoni főpap egy roskadozó imaház és iskola részére 10,000 p. forintot írt alá — ide vonatkozik: akkor egész mezőség véghetetlen nyert általa, két tanító is nyerhetvén itt alkalmazást miáltal itt a vidéki nevel-dek egy pár évi elemi oktatást nyerhetnek. E bál kezdeményezője, rendezője helységi derék jegy-ző Csizsér Lajos ur volt. Köszönet a nemzetiség, s vallás ügyéérti lankadatlan buzgósaágért, adjon az ég hazánknek sok ily munkás s tevékeny embert. Ha valahol, itt a maga helyén volt ez e-lyes fellépés, miután tudjuk, hogy 4—500 me-zősegi falunak nincs egy népiskolája. A kedves a-dakozások hírlap útján közöltetni fognak az ille-tők megnyugtására. Felkérjük figyelmét, munká-ságát a lelkes jegyző urnak egy eper- és gyümölcs-iskola felállítására is.

Mint nevezetességet meg kell említenem, hogy egy kis mechanikusra találtam e napokban itt... Kitor a hajlam és hivatás az emberből kora ifju-ságában, s ha a körülette levők a hivatást érző gyermeket felkarolják, nevelik, utat mezt nyitnak önképzsre a haza, s olykor az egész emberiség nyer általa. Fulton jut eszünkbe. A kis mechani-cus, kit említek patak partján játszó malmot épí-tett magának, melynek kereké négy követ hajt. M. Vásárhelyt az őszszel egy ördögsekeret látott, s itthon elkészítette, s bemutatta szülőinek Földből, falt készítetett apja telke körül s oldalaira lefesté M. Vásárhelyt, a radnóthi kastélyt, Csobáncz, Tá-tika, Gálgyóvárat. A kis mechanikus neve: Száva Domokos; irni, olvasni tanították; 15 éves, s így nem késő felkarolni ügyét. Szülői elvégre belé-geyeztek képkepzetésére is iskolázatására. Gépészet-re van kedve, s felkérjük Rajka urat, hogy fogadja melegen s különös gondja s figyelmé legyen iránta, mert műhelyébe kívánczik. Fogasi.

Mezőség, jun. 22.

Alig szünt meg vídekeinken a marha-betegség, helyenkint tetemes kártétel nyomán, — már is na-gyobb elemi szerencsétlenségek sujtanak; értem: a június 7-ki és 19-ki jégveréseket. — Az első nagy-szerű csapás volt. Kiépülhetetlen ez idén csak részben is, kárai. A termékenyebb s terjedtebb mezőség-széleli határokat — Csetelke, Bárd, Sár-más helységek vonalán, messze elé kelet felé — annyira tönkre tette, hogy még a közlegelők is le-vannak tarolva; s ez okból igen tarthatni egy ki-ütendő marhadógtól. Vidékeinken kiterjeszkedett a jég a Mezőség középeig: Aranykút, Szopor, Fráta sat. helységek határai is áldozatul estek. Borzasztó szélvész is dühöngött a jégess kíséretében, s ro-hanó árvis izapolta be a völgyzoroikat, az ot-tan élénkebb tenyészerő zsibbasztására. Sok he-lyeken újból málvetésekett tettek, ezek ha hoznak is gyümölcsöt, kérésükre kevés a remény. A szél-vész igen sok gyengébb, avatagabb épületet ösz-verombolt, földhözvert; — az árvíznek pedig, feles számú apró marha lett áldozatává, sőt mint érte-sültem, gyermekélet is. Hogy a kis-sármási hatá-ron, egy bérceztől kapló gyermekeket üzött a szélvész a völgybe alá, s ott az árvíz medrébe so-dort, bizton állítom; sikerült csakugyan kifoga-tásuk.

A 19-diki jégverés Katona, Sombor, Sz. Újös vidékeit verte el, kisebb nagyobb mértékben.

E körülmények a „jég-tűzkárméntó“ kérdésre vezetnek. A K. Közlöny életrevalósága, pár havi folyamában is annyira nyilvánult, hogy ipar-gaz-dászatunk majd minden főbb kérdéseire nézve, nyo-mós és gyakorlati becsei szövegekké találkozunk hasábjain. Találkozunk a „jég-tűzkárméntósi-tig“ — ben, egy becses indítvánnyal a K. K. 10-dik számában; következővel: „Mondja ki az erdélyi jég- s tűzkárméntó-egyesület, hogy minden 1000 főtől erő vagyont, jég- s tűzkár ellen biztosítani lehet 1 ftrtal.“ En is kérdés a t. indítványozó ural: „Kis ez a kába, ki 999 forintot veszélyeztet 1 forintért?“ En ezen indítványt célravezetőnek, s az indítvány nyomán, * alatt körülírt módon kivethetőnek tartom; s remélem is, hogy fenálló ha az jég-tűzkárméntó-egyesületünk, nem látandja fenállási céljával elle-nesnek e mód kivethetőségének megkísérletét; sőt megerősödésére nélkülözhetetlenek ismerendi al, miután legjobban akarátja mellett is kénytelen be-látni, hogy jelen szerkesztésből kifolyólag csak a tehetősebb osztályt ölelheti védelme alá, — a haza közjólétét feltételező szegényebb nagy többséget pedig nem.

Tisztelt szerkesztő ur, kettős csillag alatti meg-jegyzésére még bátor vergek nyilatkozni. Nehéz viszonyokból kifolyólag tehetek az üzletek bizony-talanság, elviselhetetlenné képes súlyosítai; a terheken könnyítés, általunk meg-ol-dható titka: az üzletek bizony-talanságának megátlásában rejlik.

Hiában tudjuk ezt, ha megbíráható eszközeink nin-csenek a rá munkálása; a mostani jég-tűzkármén-tó-egyesületi szerkezet mellett pedig — általánosság-ban ölelve fel a kérdést — nincsenek; mert az egy-let — szűkterjelménél fogva — nagy kármén-te-sítési illethekekre kénytelen egy második adót ki-szabni; ellenben a Sz. F. ur indítványa megbí-rható eszközt fedez fel, a szélesebb általánosságban kiterjeszthető, nem is terít ügyszólván; mert 1000 ftrt biztosítandó értékre 1 forint nem terít. Adó-szaporításnak éppen nem tekinthető; mert nem fel-tételes, bizonytalan, hanem teljesen bizonyos jö-vedelemre számíttatik. En üdvözlömezen indítványt!

A Mezősége az őszvételnek ritkák, de a ta-vaszziak, a száraz időjárások daczára jó reménnyel biztatnak. Takarmányra nem sokra lehet számítás; mert a szénafüveknek ritkák, a réteken pedig, ke-ve-sbé vizes helyeken nagy fölteknek kiirta a fügy-kerét még tavaly egy bizonyos feregfej. r. l.

Torda, jun. 23.

Színészeink távoznak. Folyó hó 20-án mint valami vándor-madarak keletnek irányultak, s ed-dig bizonyosan M. Vásárhelyen művészetők szo-kott és ismeretes fészkebe is költöztek. A mult-kor elősorolt darabok után adták meg a követke-zőket. Jun. 8. Mátyás diák. 10. Medicis Mária. El-készülvén a szinkor (arena) benne adattak 12-én Huszár csiny. 14-én Rónainé jutalmául: Viola. 15-kén Nagydai cigányok. 17-én színházban: a Lel-kiismeret. 18-kán Turesanyi Ilka jutalmául: Jól őrzött leány és Párisi adós 1 flv. vigjátékok. 19-kén utoljára és szinkorban a söfőredőre vivő ügnye-zett labirynthi ut készítésére felhasznra: Czigány.

Olykor meglátogattam magam is a színésze-tet, és egyet érteni nem tudok. Mi szükség van arra, hogy a szinpad most már nem létező bünt korholjon; miért kell az anyagot a régi táblabi-rói korból venni a caricaturák, fresco- s genre-kepek öröknek, mi haszon van abban, hogy a ma-gyart, ki régen tisztviselő is volt, egy Nyuzó sze-mélyében idegenek által is kacagtassuk, s a most fej-lő nemzedék előtt is megutaltassuk. Mulasson és mulatasson a kinek tetszik így, de nemzetünk in-stitutioját, mely már csak a historiád, szép és hasz-nos-e csufolni, s arról a ki már meghalt, mind csak roszat mondani. Mikor b. Eötvös a falu jegyzőjét írta, akkor ezen művet korregyének nevezték; de ma már nem az; akkor szükség volt tisztválasz-tást, vicepányt parodizálni; de ma nincs. Van e-lég ma is élő büne a világnak, a socialis életnek, a min sirhat is, kacaghat is az ember, a mint tetszik, szánuik vagy nevéssük ezeket, ne pedig multunkban minden erkölcsi haszon nélkül magun-kat, s nemzetünket.

Vásáruk most foly; de foly az eső is ám. A mi az egyiknek kár, a másiknak haszon. Hej ha annyi lenne a pénz is, mint sár!

M. Vásárhely, jun. 23-kán.

E hó 19-én kezdettek meg a helyi ev. ref. collegiumban a nyilvános vizsgálatok. A 7-ik osztálybelieknek a közöns. történelemből feleletek meggyőzőek, hogy ezek alapos tanítás meg ta-nulmányozás sikeres — és nem a bovisatol üres — eredményei. A legszigorubb kíváncsi hallgató nagy megelégedéssel távozhatott a derék tanító Szász István ur valamin a tanulók minden rö-g-tönzött ellenvetések s kérdésekre tett ügyes do-logra való s talpra esett válaszaik irányában.

Tanintézetekre vonatkozólag el nem hallgat-hatjuk: miszerint a real-tanodák hiányát nagyon is érezzük. A sok gymnasiumba járó ifjúság kimoza-tik hellen- meg latinismussal. Ez ellen kifogásunk nem volna, ha azt tanulni kellene azoknak, kik tisztán tudományos pályát választva arra egyszersmind alkalmasok is. De 300 közül alig válogat-hatunk ki 30-at, ki e két szükségletnek megfele-lene. Már a kiket gyógyászatra vagy teológiára szántak szülőik, azokra nézve nem vészett el egé-szen a két nyelv meglehetős (mert hogy tökéletes soha sem lesz, azt bizonyíthatni fölösleges) megta-nulása. De a kik állami hivatalra, ügyvédség- vagy mérnökségre, mezei gazdákknak, gyárnokoknak, ipa-rosoknak sat. képződni akarnak, azoknak mire va-ló Virgilius, Cicero s Demosthenes gyönyörű de holt nyelvök? Kiküszöbölték azt a diplomatiából, a forumból, mindenütt, — egy oklevelet sem irnak immár latinul, egy rendeletet sem bocsátnak közre hellenül. Hiszen magunk is kinlódunk vagy tíz évig a latin nyelvvel, minden tárgyat azon ta-nulván meg, közepesen beszélünk is, roszul be-szélünk meg jelenleg is; ám mi hasznunk, mi kö-szönet benne? Inkább tanítottak volna török, arabs, chinai vagy japan nyelvre, sokkal gyakorlatibb hasznát vehetők. — Azokra nézve, kik tudákos pályát nem választanak magoknak, sokkal cél-szerűbb volna a latin s hellen nyelv helyébe a francia s angol nyelvet mint rendes tan t a r-gyat behozni. A német nyelv ugy is taníttatván nyolcz év mulva négy élő nagy nemzetnek irodal-mából merithetne szellemi életre való tápot a ta-nuló, midőn az iskolai port lerázza saruiról, holott a latint s hellent, ha tanult is valamit belőle, bi-zony — akárki mit mondjon — rövid idő mulva

elfelejti. Ez egyéni nézetünk, vajha mentől több viszhangra találva.

Tegnap, azaz vasárnap adatott a „vén bakan-csos.“ Nem csodálkozunk, ha Bécsben tetszett. Szi-getinek e munkája a népszínművek jobbjai közé tartozik. Nagy Pista a czímzserében mint komi-kus mutatta be magát. Ha kevés drastiával még gyarapítja vis comica-ját, úgy akármelyik szinpad-nak díszere váland e genre-ben. Természetes játé-kiért ő, — kipusztulhatlan vig szeszélyéért Filip-povicsné (Lidi), szép dalaiért Filipovics (Laczi), Gyulai (Veress) végtére átgondolt a fu-karságszülte különféle szenvedélyek rögtön változ-tatására szükséges mimika s hanglejtés mesteri el-találásáért, több ízben egyhangulag hívatott ki a számos közönségtől. A gyönyörű kardok és az eredetileg eljárt csárdás zajos közlikvénatra ismél-teltettek. Az ismétlésnél kihagyhatta volna a ba-kancsos dalmája a — propria diligentia — hozzá-pótolta afluagot; mi láttunk csárdást járni csárdá-ban is, de így még részeg asszony sem járja. — Ha a kakasuló abban gyönyörködik, abból még nem következik, hogy a színészre irányadlag ha-szon, sőt ellenkezőleg gondoljuk, hogy a művészet feladata az Ochsenstand-beli urak izlését finomítni.

Azon urakra nézve, kik földszinti díjat fizet-nek, de elfáradva a padok szélén legnyájassabb ud-variassággal „csak egy kis helyet“ kérnek — bá-trak vagyunk megjegyezni, hogy az állástól elfá-radva a rekkenő melegben ne számítsanak annyit a zártszekes közönség szűktestűségére, hanem ap-pelláljanak „egy kis toldással“ a pénztárnok ge-nerositásához.

M. vásárhelyi kakas. *)

B. Fejérvár, június 24.

Tisztelt szerkesztő ur! Az égnek fonséges dör-dülése, a természet hozzánk intézett szavainak e legtekintélyesbiki kíséri a jötevő esőt, mely há-rom naptól fogva hely és időre nézt szakadozva, hol szeliden permetezve, hol zajos záporban lefelé sietve itatja vidékünk határait. A néphit Medárd napjának, melyen hosszas száraz idő után legelő-ször ese, tulajdonítja e sürtöbb megnyilvánást az égi csatornáknak, míg mások, kik a természeti tuda-mányokba pillantottak, a p a s s a t szelek csak vi-déktünkig hathatott ereje által fölöttünk összerö-nyosult felhőkből származtatják azt. S azok, kik ezelőtt a száraz idő miatt aggódtak, már a sürti eső felett kezdenek nyughatatlankodni, alkalmasint, mert fedelik, hogy oda fen oly gazda intézi el dolgainkat, kinek határt nem ismerő, mindentudó theoriája, egyenlő, és örök praxisa idő alá nem esik. Ez eső következménye talán az, hogy a mai heti vásáron jutányosb áron lehete gabonát vásárolni. Ugyanis a tiszta búzának kis vékája 3 ft 30 kr, az elegy buza 2 ft 15 kr, a rozs 1 ft 48 kr, és a törökbuza 1 ft 15 kron váltóban kelt el. Jó aratás reményének jelölül tekinthető-e ez? nem tudom. — E földi aratásról, engedje, hogy egy magasb, szellemi aratás érintésére térjek! Kath. főgymnasiumainkon ugyanis az érettségi szóbeli vizsgák: Szebenben július 2-án, K. Fejérvárt július 7-én, Balázsfalván július 9-én fognak tartatni. „Dignum laude virum musa vetat mori.“ a költő-nek e szép szavai jutának eszünkbe, midőn olva-sók, hogy a magyar tudós társaság indítványára azt határozták, hogy a „Szentek élete“ című mun-kának kiadására a mult század elején élt erdélyi püspök Ilyés munkája használtassék, és estenden a suhogó vetés felett lengedező szellőben az el-haltak szellemét véltük hallani, örvendezőt azon, hogy fáradozása, melyet a nemzet oltára körül, híveinek javára tevő, még ily későn is gyümölcsöz.

V. K.

Torda jun. 22.

(Vége.)

Június 14-én adták „Violát“ meglehetős kö-zönség előtt szorgalmas és kedves színésznőnk Ró-nainé javára, nem hagyhatom említés nélkül Gyu-lait (Viola), ki szerepét szokott művésziileg jelle-mezte, Kovácsot (Vándori), kicsi ugyan a szerep, az ítéset soha nem bajoskodott vele, de én jel-lemező szerepek tartom, vagy tán azért, mert min-dig az Eötvös szelidlelkű optimistája jut eszembe, és K. úgy játszott, minél hübb kalvinista papot szin-padon látni se lehetett, és Nagy Pistát (Peti) mind hárman a siralmi jelenetet tüntették ki, főleg Gyu-lai, ki most is bebizonyította, hogy a provinciának egyik legjelesebb színésze; a közönség zajosn hiva-ta, és többszöri tapsal fogadta, egy a más kettőt is; a jutalmazottait is, ki egyike a legkedvesebb szin-padi alakoknak, koszorúkkal és érdemlett tapsok-kal fogadta a közönség. Balognak (Nyúzó) meg-szeretném mondani, hogy az álphatosh épp oly rosz, mint az örökös pathosználküliség; gyönyörűen éne-kelt Filipovics (Csillag) s a többi szereplők is ki-elégítők voltak. Meglepő, hogy játék után mindig magyar indulóval kíséri a közönséget, s ugyszólván elbocsátja; nem tudom kié az eszme, de

*) A V. U. élezes s szelleműs kakashról engedelmel körünk, ha vagy egyszer mi is e nevet használjuk, ámbár a ku-korékolásunk nem oly mulattató mint az övé, hiszen a kakasoknak a hangja sem lehet egyforma.

igen szép. — Junius 15-kén „Nagyidai cigányok” adatott csakugyan szinkörben zsúfolt közönség előtt. Megemlítendők dícséretes játékukért Balogné Komáromi Ida, Török Pista, Balog, Nagy Pista, Pongrácz. A közönség elégtelen távozott 17-kén. Lelkiismeret, szép közönség előtt, a színházban adatott, a közönségnek tetszett, Corneliánk, Rónai jelszól jászoltak. Még egy pár előadás után mennek M. Várhelyre, hol tártkarokkal várják, — lehet tartani, hogy a rég kitártkarokkal egy szívköz szorítják, hogy ott felelik magukat.

Erdélynek egyik szebb tájai közül az Aranyos kicsi de kedves vidéke; Tordán túl mindjárt ott van a Keresztes mező, azon innen A. Lona, hol a régi várnak igazán csak is romja van, egy pár bástya és itt-ott fal. Nem messze van e tájon egy falu, benne egy nagy bűstekinteti ház, ez előtt tisztelettel kell meghajolni; innen ki nem fogyott soha a jótékonyág, az emberszeretet, a hazafiság, az áldozatrai készség, már Lónai Anna óta. E ház a gróf Kemény Samuel ur gerendi kastélya; ugyan most nem a régi; az 1848-ki vandalizmus nyomai még most is oly súlyosak, hogy még tizedek kellenek kiépülésére. Lehetlen szomorúság nélkül megtekinteni a nagyszerű több ezerekből álló könyvtárt; mennyire hiányos! megbecsülhetlen kincs van itt elveszve; hiányos könyvek, elszakított régi okiratok, a víztől olvashtatott oklevelek — mert az 1848-ki télen szabad égnak hevertek. Kihányták, később összeszedték, egy része ugyan megmaradt más része? ... szél vitte el? ... elpusztult! ... mintha soha sem lett volna? eléget! ... Isten tudja! Ha nem mi megvan, említésre méltó, mit még a lelkes hazafi gróf, mikor még csak eszmében volt az erdélyi Múzeum oda ajánlott. Nem messze néhány percznyi távolságra van egy más vigabb tekintetű udvar a gróf Kemény Józsefé, az most is olyan mint régen, oda nem jutott el a vandalizmus nyoma, ott megmaradt a szép könyvtár, épen, egészen, már szinte egy éve halt el birtokosa, azóta nem használta senki, a múzeum felállításakor első teendőnek vélem ezt száltni Kolozsvárra be (ez is a múzeumnak van hagyományozva) ki tudja mit kezdett el a nemes gróf halála előtt, mit hagyott bevégzetlen, és még mi van ott, mi buvárra vár. A könyvtárnak becsé nem az aranykötésű foliátoiban, hanem ha olvasunk, tanulunk belőle, ebben van.

Van még itt egy tisztes ház, itt is a szeretet a közügy érdeke honol, a ref. lelkes lakja; (vajha minden pap ily lelkesen felkarolná a közügyet!) benne olvasóegylet, mi szolgálatjára áll a vidéki értelmességnek; minden újabb hazai irodalmi termék megvannak, — a régiék elpusztultak 1848-ban, és ha tévedt valakhez azon könyvek közül, az tekintse örömeinek haza küldeni, küldje is — Jártnak szépirodalmi és politikai hírlapokat; egy részvénydíj 4 pft; a tiszt. ur ingyen teszi meg a könyvtár őrséggel járó fáradságot, meglehetősen számu előfizető van, ki nem az, maga és nemzete ellen követ el bünt; mert a falusi birtokosnak épen most anyagtalán állapotban minő szellemi élvezet lehet olvasáson kívül? mi ad annyi gyönyört mint az olvasás?... mi ártatlanabb multság az olvasásnál?... az irodalom pártolása nem nemzetiesség emléke is?... Eljenek soká az ily emberek mint a gerendi lelkes, száljon szellemök másokba is által, hogy mutassuk meg: a magyar nemzet nagyra termett, ápoljuk a magyar irodalmat, mert a nagy világban e kívül nincsen számunkra hely.

F. E.

Hálászózat. Kilencz hónapban keresztül egy titkos — e vidék több híres orvosai által nátháznak vélt, és siker nélkül gyógyított nyavalya 21 éves nomet virágzó korában napról napra életére jéből mindinkább kifogyasztotta, és, rettenetes! utolsó hónapokban már külső alakját is borzasztó módon eltorzítani indult. Ekkor az isteni gondviselés úgy akarta, hogy nóm, ki rendes orvosához indult, utjában egy hasonló nyavalyából kigyógyított egyén által nemtőjéhez, es. k. tanár dr. Nagel urhoz Kolozsvárra utasították, ki mindjárt első látogatáskor nőmben azon betegség kitérését fedezte fel, mely nóm anyjában 25—30 éves korában kitért, és melynek ez végtelen szenvedések lánczán, hosszas curák daczára, 39 éves korában áldoztatja lón. Ma telt be a negyedik hét, mióta es. k. tanár dr. Nagel ur nőmet gyógyítás alá venni szives volt, és nóm ma már előbbeni testi erejét és alakját visszanyerte és tökéletesen egészséges. — Ezen nyilvános hála szavazaton által a szenvedő emberiséget nemtőjére figyelmeztetni magamat felhívatva érzem. — B—dán juniusban 1856.

B—y, es. k. j. i.

Pest. A párisi állatkertlátáson volt magyar és galicziai szarvasmarhákát igen jó áron adták el tulajdonosaik. Ezek helyett másokat hoztak be. A behoztatott közt van negyvenkilencz darab idegen szarvasmarha, számos angol és holsteini juh hústermelésre, és nemesebb fajú tyúkok.

— A Tiszá virágzása az idén junius 15-től 18-áig tartott. Azoknak, kik a Tiszától távol lak-

nak, nem érdektelen dolgot teszünk, ha egy levelező után e természeti jelenetet leírjuk. A tiszavirág rajzása (kérészrovarek) e napokban délután 4—5 órától 7—8 óráig volt látható. A kérészek — nagyságra mint egy kisebb fajta szitakötő — halvány zöldes testtel, s két águ hosszú farkkal gomolyban emelkedtek fel a folyam fenekéről ennek fölészínre, és szétomlottak, s mindegyik a part felé repült valamely szilárd tárgyra, még a néző ruháját is percz alatt ellepték, hol finom külbőrét levetkezve újult testtel ismét a vízre visszazállt párzani s kimulni, úgy hogy a kérész víz fölötti élete alig három óráig tart, míg mint pondro két évig teng a víz fenekén. A víz szaga e virágzás alatt bűzös, ize is a tömérédek rovarhullától kellemetlen.

(P. N.)

Bécs. A születendő es. k. kisdé számára a gyermek-kamra is meg van már alakítva. Ajaul b. Welden Vilhelmina ő exelja, szülész orvosul dr. Bartsch, szülészsnül Gruber asszony, dajkával egy es. kir. államszolga neje, szárazdajkával egy es. kir. erdősz özevgye, végre pesztunkál egy magyarországi leány vannak kinevezve.

— Ha a születendő es. kir. kisdé, fin lesz, Rudolf nevet nyer, és hallomás szerint Ő es. kir. apostoli Felségének atyja Ferencz Károly ő es. k. felsége fogja a keresztatyja tisztét teljesíteni.

— Széchenyi István gróf mostoha leányát gróf Zichy urholgyet, Palavicini Oszvald marquis junius 23-án vezette az oltárhoz.

— Haulik György zágrábi érsek számára a bibornoki süveg megérkezett. Pápai nemestestör Dr Gregorio Marchese hozta.

— Szabó József aradi szintársulatának bécsi előadásairól a lapok most már kedvezőbben nyilatkoznak. A M. S. szerint Komáromi valódi művész, Kaczvinskai disztinemény, Almási kielégítő, Pajor Nina jeles. Mi ismerjük e tagokat és elhiszszük a mit mond rólok, csak azt nem, hogy Kaczvinskai „disztinemény.”

K Ü L F Ö L D.

FRANCZIAORSZÁG. A hideg elmékedés s a dolgok józan szemlélése soha sem lépik kérelhetlenebbül a maga jogába mint mámoros napok dübének csillapultával. A néhány pillanatig ébren tartott kíváncsiság duszitg jól lakott s kifáradott szem nem lát egyebet hitvány aranyfűst maradekánál. Hogy az utóbbi keresztelési ünnepélyek után ilyenén elmékedések inkább mint valaha merülnek föl, arra okul szolgáltnak a kebelrázó szerencsétlenségek, melyek legközelebből Franciaországot meglátogatták s az ország komoly helyzete átalában. Hadd beszéljenek hát még untalan vigalmi jelenetekről a hivatalos közlönyök, a meztelen hideg valóság annál keserűbb czáfolattal felel azokra.

Az elhírhedt panem et circenses, mit Napoleon császár a tulságig szeret alkalmazásába venni, nem igen talál halás közönségre, ha csak nem számítjuk ide a lenge fiataloságot, mely a léghajókból hullongott császári manna fölött tépelődött. A munkás koránt sincs elragadtatva mindazon nézőjátékok által, melyeket Napoleon oly nagy költséggel szokott színre hozni. A szegény és egyszerű népember mindezt egykedvűleg hagyja szemei előtt elvonulni, s legfeljebb élezet csinál a vászonból hevenyészett festett házakra, miket csak egyek oldalról kell szemlélni, hogy az ámulat bája el ne tűnjék. Vagy vetegeti össze az ünnepélyekre kiadott összegeket s a kiadások által okozott ropant párokat és így okulást nyer ama gyakran hánytorgatott állítás bölcsesége felől, miszerint rendkívüli költségek és fényfűzés pénzét viszen ki a nép közé, következőleg jó eredményinek kell lennie a nemzeti jóllétre nézve; mert hogy oly nagy összegek általános hasznát hajtó művekre, mint folyószabályzások, gátok, töltések stb. sokkal üdvösebb hatással volnának a közjóra, az itt kézzelfoghatólag bizonyítva van.

Azon tudósítások, mik a „Marianne” titkos társulat mozgalmairól, számos elfogatásokról, kik közt magasb állású férfiak is volnának, újabb vizáradásokról, s jó börténem iránti sötét kilátásokról szólnak, nem igen képesek a jövő iránti aggalmat megszüntetni.

Azt beszélük, miszerint a keresztelés napján csakugyan új merény volt szándékban a császár élte ellen. A nemzetország kávéházában történt elfogatásokat e fölfedezésekkel kapcsolatba hozzák. Nem ok nélkül készül hát Napoleon minden eventualításra, hogy az ország válságos percekben anarchia martalékává ne legyen. E czélból kívánja a trónörökös kiskorúsága alatti regensséget is megállapíttatni a senatus által. E szerint regensnőnek a császárné van kinevezve s mellette őt személyből álló regenségi tanács állítva, melyből csakugyan a császári hercegek se lennének kizárva. E tanács tagjainul máris emlegetik Bosquet és Canrobert tábornagyokat is, kik különös kedvezenei a császárnak. A regenségi törvényjavaslatot a se-

natus híhetőleg minden módosítások nélkül el fogja fogadni.

A trizri bibornok sem a legkényelmesebben érezte magát Párisban. A sz. cloudi asztalnál az egyházi atyák megragadták az alkalmat előterjesztéseket tenni a császárnak a vasárnap meg nem ülése s néhány lapnak a püspökség és katolikus intézvények elleni ellenséges irányja miatt. A császár csendesen hallgatta a panaszokat és — sem mit sem felelt.

A senatusban heves jelenet történt. Larochejacquelin a júliusi oszlop lerontását s helyébe a császár és krimi hadsereg számára állítandó oszlop emelését javasolta. A senatus a júliusi kormány megtámadását méltósággal és hidegen visszautasította. Miért nem javasolja a tisztelt ur a Bastille ujjraépítését is, kiáltott fel egyik senator.

OLASZORSZÁG. Cavour gróf a senatus egyik közelebbi ülésében interpelláltatván, nyilatkoznék öszintén, vajjon a farkas, mely ellen oly nagy lármát ütnek, messze van-e vagy közel? oly kértelmileg felelt, mint csak furfangos diplomatától várhatni. Sokat szólt, de mindamelllett is keveset mondott. A helyzetre nézve jellemző Cavour gróf azon nyilatkozata, miszerint ő nem csinálna magának fölösleges illusziokat. Ne is igen engedje magát elaltatni, mert a francia kabinet legújabb jegyzéke a turini kabinethez hír szerint kárhoztat minden forradalmi izgatást Italiában, s csak közigazgatási reformokat tesz kilátásba. Erre nézve az eddig reformellenes Antonelli bibornok is most késznék mutatkozik.

— Cavour gróf már is veszteni kezd az eddigi gloriáfényből néhány sugárkát. Az éremosztogatási ünnepélyre a nemzetország megjelenését megtiltotta, félvén a szertelen demonstratiótól, ha Genua, Alexandria s több városokból a már indulókészen állott csapatok benyomulnak. A király pedig mézes makaronival traktálta meg a krimi csapatokat. „Visszaveszem, úgy mond, diadalmas zászlóinkat, azon bizonyossággal, hogy — ha a haza érdeke és becsülete azoknak ismét kézbésítésére kötelez — ti azokat mindenütt védelmezni és új dicsőséggel fogjátok halmozni. — La marmora tbnok kissé tüzesebben szólt, — látszik még rajta, hogy a krimiai mezőről meglehetősen elvadult kedélyvel tért haza. „Kívánom, úgy mond, hogy e hadseregnek más mezeje jusson, hol vítézségét kifejezhné és más ügy mellett kioldhatné.”

AMERIKA. Az angol-amerikai viszály felett az amerikai sajtó aránylag békés kezd lenni. Fél sem teszük, hogy a brit kabinetek eszeágában is lenne a Londonban levő amerikai követtel nem alkudozni. A nicaraguai tengerpart — hol Walker az ő védenézet Rivast (kit ő urának nevez) most már valóságos elnökke választatta meg, nincs többé az angolok ostromzára alatt. Walker — ez északamerikai hódítója Középmamerikának — minden akadály nélkül fogadhat magához Nicaraguába hadiszereket és csapatokat; elleni a spanyol szomszéd-köztársaságok ereoljai, az ő előharczo-saik, a casta-ricaiak veresége után, egészen meghunyászkodtak; s az Anglia és Északamerika közti alkudozások ideje alatt eléggé képes leend a mérész kalandor magát oly karba állítani, hogy ne kelljen többé a pillanat kegyétől függenni.

A demócrata pártnál (rabszolgatartók s annexatio barátai) nagy öröm volt a Buchanan elnökjelettté történt kitűzésén. Alkalmasabb és elhatározottabb egyénnek tartják a jelenlegi elnöknel, kit ezen előválasztásnál fogva saját pártja felhagyott. Jellemző az amerikai hangulatra nézve, hogy az új elnökjelölt, mint szinte a kinézett viceelnök is mérsékelt egyének.

— Havannában Walker elismertetése Costa-Ricában az e államok részéről nem csekély izgalmat keltett. E lépést az egyesült államok terjeszkedése jelül veszik s mind inkább félnek az elnyeletéstől.

Állam- és iparpapírok árkelete.

Bécs, jun. 23—24. 1856.

É r t é k	Junius 23.	Junius 14.
5 ⁰ / ₁₀₀ -es met.	83 ¹ / ₄	83 ¹¹ / ₁₆
4 ¹ / ₂ % -es met.	—	—
4 ⁰ / ₁₀₀ -es met.	—	—
Nemz. kölcsön	85	85
1834-ki sorsjegy kölcsön	240	241
1839-ki „ „	118	119
1854-ki „ „	107	107 ³ / ₄
5 ⁰ / ₁₀₀ Földterhermentesítéskötelezv.	84	85
Északi vasutrézvény	—	—
Francia „ „	334	335
Hitel részv. „ „	381	381 ¹ / ₄
Bank részv. „ „	1117	1118
Duna gőzhajózási „ „	584	585
Arany „ „	6	6 ² / ₃
Ézist „ „	2 ² / ₄	3

Felcélő szerkesztő: VIDA KÁROLY.

Kiadja Berde Áron. — Nyomatik a r. kath. lyceum bettiivel.